

Convictus – en förening för hemlösa

Claes Heijbel

Verksamhetschef, Convictus.
E-post: claes.heijbel@convictus.org.

Convictus en relativt stor stödorganisation med tre dagverksamheter för hemlösa i Stockholm plus ett dagligt uppsökande arbete i missbruksmiljöer, samt ett hälsocenter. Convictus finns också i Estland och Ukraina som självständiga organisationer med cirka åttio anställda. I Sverige är personalstyrkan tjugofem personer. Convictus dagverksamheter når en bra bit över tvåhundra hemlösa dagligen året runt. Grunden i arbetet är att skapa förbättringar för målgruppen via ett positivt bemötande. De viktigaste insatserna konkret – vid sidan om baserbjudanden som mat, kläder duschmöjligheter – är medicinsk, juridisk och social professionell hjälp som steg för steg ger möjlighet för målgrupp att stabilisera sin situation. En stor del av dessa insatser görs av volontärer utan krav på ekonomisk ersättning. Convictus egen väldigt viktiga roll, innefattar förmågan att nå målgruppen och att sedan länka vidare. En förmåga som nog är underskattad. För vad är det för mening med professionella resurser för målgruppen hemlösa om de inte av egen kraft klarar av att ta sig till de kliniker, vårdcentraler och mottagningar där de professionella resurserna finns?

Convictus is a quite big support organization / NGO with three daytime activities for homeless people in Stockholm, a health center and daily outreach work in abuse environments. You will find Convictus as well in Estonia and Ukraine as independent organizations with about 80 employees. In Sweden there are 25 employees. Convictus daytime activities reach considerably more than 200 homeless people daily during the year. The basis of the work is to create improvements for our target group by a positive treatment. Besides basic offers as food, clothes and shower the most important inputs are medical, legal and social professional help which gradually make it possible for the group to stabilize their situation. A great part of these contributions are made by volunteers with no demands on financial compensation. Convictus' own important role includes the ability to reach the target group and then link on. It's an ability that is probably underestimated, because – what's the meaning of professional resources for the group of homeless people if they won't manage to go to the clinics, health centers and receptions to find these resources by their own efforts?

När hiv epidemin nådde Västeuropa på åttiotalet och det visade sig att många av de först smittade var injektionsmissbrukare i Stockholm behövdes en kamratförening för hivpositiva missbrukare. Det blev Convictus. Från mitten av nittiotalet breddades målgruppen rejält till att också omfatta hemlösa, varav flera var hivpositiva. Men de allra flesta inte. Merparten hade dock hälsoproblem till följd av utsattheten som hemlöshet och drogberoende innebär.

Idag är Convictus en relativt stor stödorganisation med tre dagverksamheter för hemlösa i Stockholm plus ett dagligt uppsökande arbete i missbruksmiljöer, samt ett hälsocenter. Convictus finns också i Estland och Ukraina som självständiga organisationer med cirka åttio anställda. I Sverige är personalstyrkan tjugofem personer.

Arbetet med hiv är fortsatt viktigt i föreningen. Varje år genomförs en större ceremoni på World Aids Day för att hedra dem som avlidit i AIDS och för att bekämpa fördomar runt sjukdomen. Samma sak sker på tusentals platser världen runt just den förste december. Annars är utveckling inom Convictus sedan nittiotalet att hiv inte mera är huvudfrågan utan ses som ett av många hälsoproblem som ofta drabbar missbrukare. Merparten av injektionsmissbrukarna är exempelvis hepatit C-smittade, de allra flesta har problem med sina tänder om de ens har några kvar, andra har stora problem med olika organ i kroppen till följd av ett utdraget ohälsosamt liv. För Convictus är inriktningen på denna typ av hälsofrågor allt viktigare.

Det behövs rejäla satsningar på hemlösa missbrukare för att värna deras hälsa innan problemen blir för omfattande. Convictus bidrag i detta sammanhang är dels det egna hälsocentret för dem som är på väg ur hemlöshet och drogberoende, dels att föreningens alla tre dagverksamheter inriktar sig på hälsoinsatser på olika sätt. Samma gäller för det uppsökande arbetet. Convictus håller dessutom på att etablera ett projekt som ska ge information till hemlösa EU- och tredjelandsmedborgare om hiv och hepatit.

Gästgruppens sammansättning

Convictus har de senaste åren påverkats mycket av att gästgruppens sammansättning på de tre dagverksamheterna kontinuerligt har förändrats. Ofta från månad till månad. Tydligast märks detta på Bryggan Hjorthagen. För cirka fem år sedan, och tidigare, bestod gästgruppen där av i huvudsak ”traditionella” svenska och till viss del finländska hemlösa. En och annan hemlös gäst dök upp som kom från Baltikum, Ryssland eller kanske Ukraina. Men oftast var de som kom lite äldre svenska personer som hamnat i hemlöshet efter mångårigt missbruk. Idag är en stor andel av gästerna, förutom den ”traditionella” gruppen, tredjelandsmedborgare, främst från Nord- och Västafrika och EU-medborgare från fattiga delar av Östeuropa. Av dessa är många romer från Rumänien. Andelen kvinnor har därmed ökat markant till följd av att andelen kvinnor i den romska gruppen är cirka femtio procent. Andra grupper från andra länder som kom-

mer är nästan uteslutande män. Hela utvecklingen med stora språkliga och kulturella skillnader i gästgruppen påverkar Convictus i hög grad och ställer stora krav på ett flexibelt arbetssätt och stor språkkompetens.

Öppen dörr mot gatan

Convictus arbete kan liknas vid en öppen dörr mot gatan och en länk in i samhället. Vad menar vi? Jo att vi i huvudsak vänder oss till människor som lever på gatan som hemlösa och uteliggare. Det är lätt för dem att ta kontakt med oss och vi tar emot dem som våra gäster samtidigt som vår ambition är att hjälpa/länka dem in i samhället.

Varför kallar vi våra besökare för gäster? Vi skulle kunna säga klienter, brukare, deltagare som är mer vanligt. För oss är ordet gäst naturligt. Det avspeglar också att vi inte är en behandlingsinstitution eller en myndighet som har kontakt med sina patienter/klienter för att behandla dem eller ge dem terapi. Det är heller inte så att de som kommer till oss är våra brukare eller deltagare. Det skulle kännas distanserat i Convictus värld. Vem är brukare och inte brukare hos Convictus förresten, där merparten av personalen har en egen bakgrund i missbruk/beroende?

Bemötande

Hos Convictus välkomnar vi våra hemlösa besökare på ett gästfritt sätt. Vi jobbar alltid på att lära känna dem personligen och att lära oss vad de heter. Personnummer är inte viktiga och registrering förekommer inte. Convictus gäster är människor som känner

sig välkomna och kommer för att de trivs. På samma sätt som gäster brukar göra.

Bemötande handlar om hur vi förhåller oss till varandra. Det är ett ord som om man fyller det med dess verkliga positiva innebörd kan betyda så oerhört mycket. Men det kan även missbrukas och bli en tom floskel.

Ordets positiva innebörd har varit en del av Convictus uttalade grundhållning sedan mitten av nittio-talet då vi öppnade vår första Brygga för hemlösa på Södermalm i Stockholm. Vid den tidpunkten kunde vi allt oftare se att krav som ställdes av socialtjänsten på hemlösa kopplade till stödinsatser, inte var rimliga. Klienten vare sig kunde eller klarade att leva upp till dem. Det kunde gälla oerhört strikta krav för att över huvud taget få behålla ett boende vid minsta lilla snedsteg. Ett exempel på dåligt bemötande tyckte vi. Ett bra bemötande kan för övrigt vara så mycket mer än hur man betar sig mot medmänniskor. Lika viktig kan den miljö vara där man tar emot dem. Är den välkomnande?

Tvåhundra hemlösa om dagen

Convictus dagverksamheter för hemlösa i Stockholm når en bra bit över tvåhundra gäster dagligen året runt. Arbetssättet är detsamma på de tre enheterna men förutsättningarna är olika. Grunden i vårt hemlöshetsarbete är att skapa förbättringar för målgruppen via ett positivt bemötande i en hemlik fräsch miljö. Våra viktigaste insatser konkret – vid sidan om baserbjudanden som mat, kläder duschmöjligheter osv. – är medicinsk,

juridisk och social professionell hjälp som steg för steg ger möjlighet för vår målgrupp att stabilisera sin situation och må bättre.

Utmärkande för Convictus arbets-sätt är då ett långtgående samarbets-tänkande som kan formuleras ”ju bättre vi samarbetar, desto bättre för vår gästgrupp”. Convictus har ingen ambition att på egen hand sträva mot att utföra de hjälpinsatser som vi inser att gästgruppen kan behöva. Ambitionen är i stället att länka till de instanser i samhället som kan erbjuda professionell hjälp.

Convictus egen väldigt viktiga roll, innefattar förmågan att nå målgruppen och att sedan just länka vidare. En förmåga som nog är underskattad. För vad är det för mening med professionella resurser för målgruppen hemlösa om de inte av egen kraft klarar av att ta sig till de kliniker och mottagningar där de professionella resurser finns? Sättet att samarbeta nära med många olika aktörer innebär att Convictus kan åstadkomma väldigt omfattande hjälpinsatser trots att organisationen i sig har begränsade resurser.

Vi samarbetar nära med socialtjänst som besöker våra dagverksamheter regelbundet och möter sina klienter inom våra väggar i en för dem trygg miljö. Samarbetet med Frivården är också viktigt. Samma sak gäller vårt strukturerade samarbete med volontära juristikstudenter och läkare. Dessa yrkesgrupper finns på våra dagverksamheter. De kommer på fasta tider och ger våra gäster hjälp som de annars knappast skulle ha någon som helst möjlighet att få och inte heller finansiera.

Juridiska och ekonomiska problem är vanliga och omfattande bland hemlösa. De är många gånger så betungande och besvärliga att sannolikt enbart de många gånger håller kvar en hemlös i hemlöshet! Hur tar man sig som hemlös an och överklagar krav på flera år gamla hyresskulder? Hur gör man med p-böter som hopat sig? Hur hanterar man Kronofogdens krav som växer till orimliga belopp? Ja det är många problem att tampas med för att inte tala om de många hemlösa som blivit av med sina ID-handlingar och behöver hjälp med att få nya, för utan ID-kort, hur klarar man sig då och vem är man?

Det är viktigt att kombinera det nödvändiga basarbetet och positiva bemötandet med ambitionen att lära känna gästerna på ett personligt plan. Annars blir det inte möjligt att få till stånd processer som förbättrar situationen för dem. Att enbart ”serva” med kaffe, mat, dusch och kläder – även om det är medmänskligt – kan snarare i långa loppet permanenta än stegvis lyfta en människa ur hemlöshet. Det riskerar att befästa identiteten för individen som hemlös utan att väcka hopp. Det blir för opersonligt. För att Convictus ska kunna jobba konstruktivt är det också viktigt att ha personal som tycker om att jobba nära utsatta människor och är positiva till sin läggning. De ska ha lätt för att uppmuntra gästerna och få dem att faktiskt tro på att det finns ett annat liv än att vara hänvisad till hemlöshet.

Volontärer

Convictus bärs till stora delar upp av

volontärer. De är frivilliga medarbetare som är intresserade av det Convictus representerar och vill göra en insats för hemlösa.

Vi uppfattar en förening som har stor volontärhjälp som en vital förening, medan föreningar som saknar volontärer ofta har stelnat. Inte sällan har personalen då tagit över. De frivilliga medarbetarna är utkonkurrerade. Drivkraften och engagemanget som ofta funnits i samband med föreningens bildande – kanske trettio år tidigare – kan ha ebbat ut. De frågor som var viktiga när föreningen bildades är kanske inte längre aktuella.

Vi vet att volontärer vitaliserar Convictus. De representerar ett genuint engagemang. Men för att hjälpen från volontärer skall bli en realitet måste föreningen ständigt utvecklas och dessutom måste ”de frivilliga” vårdas. Den dag en volontär inte trivs kan hen tacka för sig och kanske gå. De som trivs stannar sannolikt gärna. Till hjälp med detta arbete har vi en volontärsamordnare. Vid sidan om engagemang tillför volontärer ofta kunskap som kan innebära en utvecklingspotential för föreningen. En pensionär som vill bli volontär, kanske har varit lärare, hantverkare, ekonom. I den mån de vill bistå Convictus med sina yrkeskunskaper skall vi vara öppna för det. Samtidigt vet vi att många gärna vill hjälpa till med just basarbetet på våra dagverksamheter. Basarbete kan vara att laga mat, sortera kläder, ta emot gäster.

Uppsökande arbete

Det är tack vare Convictus uppsö-

kande arbete som flera hemlösa kan nås än enbart de som dyker upp av egen kraft på föreningens dagverksamheter. Uppsökarna är synliga med tydliga logotyper på jackor och väskor. Deras egna erfarenheter från missbruksvärlden gör att de har lätt att få kontakt med aktiva missbrukare och röra sig i missbruksmiljöer. Det uppsökande arbetet pågår fem dagar i veckan på platser i Stockholms Län där hemlösa befinner sig i sin vardag. Det kan vara i husvagnsläger i Stockholms ytterområden, på campingplatser eller olika knutpunkter där missbrukare och hemlösa ofta samlas som på Medborgarplatsen, Sergels Torg, Gullmarsplan. Ett av målen med det uppsökande arbetet är att bromsa smittspridningen av hiv/hepatiter och öka kunskapen om hivpositivas livssituation och därmed minska stigmatisering och diskriminering. Vid sidan om hiv- och hepatitarbetet är det bredare hälsoarbete väldigt viktigt. Uppsökarna hjälper hemlösa att få kontakt med vårdcentraler och medicinska mottagningar för hemlösa. Inte minst det nya sprututbytet i Stockholm är viktigt att informera om och även erbjuda skjuts till. Hemlösa som uppsökarna möter på fältet informeras också om Convictus egna volontärläkare och hur man får kontakt med dem.

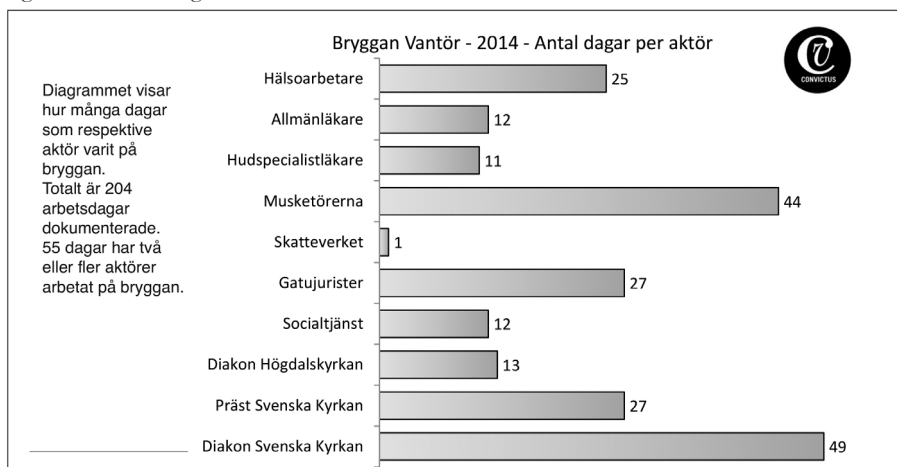
Hälsocenter

Convictus Hälsocenter etablerades med hjälp av stöd från Allmänna Arvsfonden och är idag en etablerad verksamhet efter åtta år. Grundtanken är att uppmuntra människor som är på väg ur hemlöshet och drogbe-

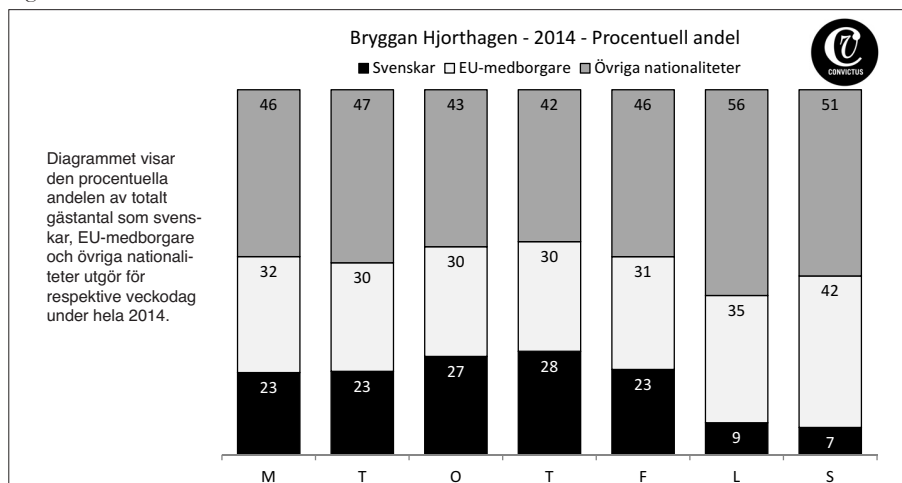
roende att intressera sig för sin egen hälsa och på så sätt lättare hitta en väg till ett nytt liv. Det är Convictus enda verksamhet med krav på drogfrihet och samtidigt Convictus sätt att försöka lotsa missbrukare till en drogfri tillvaro. Verksamheten drivs i huvudsak med hjälp av hälsovolontärer som yogainstruktörer, massörer, personliga

tränare m fl som erbjuder sina tjänster till Convictus målgrupp utan ersättningskrav. Många är de missbrukare som idag via hälsocenters verksamhet regelbundet tränar och/eller går på yoga och andra hälsoaktiviteter. Förutom träning, yoga massage innefattar Convictus Hälsocenter också uppskattad utbildningsverksamhet om hälsa.

Tabell 1. Convictus dagsverksamhet Bryggan Vantör får omfattande hjälp utifrån, både av myndigheter och frivilliga volontärer.

Tabell 2. Convictus dagsverksamhet Bryggan Hjorthagen når dagligen mellan 40-75 hemlösa sju dagar/vecka året runt.

Annonsering i smt

En annons i Socialmedicinsk tidskrift når många olika grupper av intresserade och medvetna läsare. Som annonsör finns det möjlighet att annonsera både i tidskriften och på hemsidan. Genom att många av prenumeranterna är bibliotek och institutioner når tidskriften ut till en avsevärt bredare läsekrets än vad som indiceras av antalet prenumeranter. Bland dessa läsare finns allmänhet, tjänstemän i kommuner och landsting, politiker, personer som arbetar inom socialtjänst, vård och omsorg, studenter och forskare vid universiteten m fl.

Annonspriserna för annons i tidskriften år 2015 följer nedan, moms och eventuella kostnader för sättning och repro tillkommer:

• Hetsida baksida omslag 165 x 242 mm	7000 kr
• Hetsida insida av omslag	5000 kr
• Hetsida inlaga	4000 kr
• ½ sida	3500 kr
• ¼ sida	2000 kr

För tryckta annonser kan 4-färg fås på omslaget mot kostnadstillägg. Normalt trycker vi inlagan i svart och omslaget i svart + dekorfärg.

För frågor om och beställning av annons i tidningen eller på hemsidan kontakta: redaktionen@socialmedicinsktdskrift.se